

Број 8. (14.)

Сарајево, Августа 1888.

Год. II.

Проповјед о молитви.

Во имја Оца и Сина и свјатаго Духа.

„Иштите и примјете да радост
ваша буде испуњена“ (Јов. гл.
16. ст. 24); „Иштите и даће вам
се“ (Мат. гл. 7. ст. 7).

Благочестиви Хришћани!

Нема тога човјека хришћанина, па био он у здравом или болесном стању, који не би осјећао радост у срцу свом, радост неизмјерну; у кога савјест, која га је до скоро гризла и мучила не би била спокојна и утјешена; чија се душа не би наслађавала и тјешила у правој, побожној, хришћанској молитви, коју одаје и узноси Творцу и Господу свом, нарочито, кад је при општој, заједничкој молитви у овом светом храму господњем, у друштву, са још браће своје; а не мање и кад присуствује на другом којем домаћем молитвеном збору, или на пошљетку и код куће своје, кад узме чељад своју преда се и помоли се свемогућем и свезнајућем Творцу податељу свију блага, који чује гласе нас слабих и грјешних, и који према томе награђује онолико, колико ко у Њега вјерује и наду полагае на Њега.

Но и нехотице може ме који од вас заштити, зашто је нужна молитва, кад Бог

као свемогући и свезнајући зна унапријед жеље и потребе па и све мисли наше? То је вјечна истина да зна. Али то се ипак да разјаснити овим ријечима: душа наша не може да одоли, а да оно, што жели и осјећа не искаже каквим год видљивим — спољашњим знацима. То — драги хришћани — исказивање мисли и жеља наших спољашњим знацима, који поред говора могу бити знаменовање крстом, метанисање, уздисање итд. зове се молитва, и она је онда права и Богу угодна, кад исказујемо у њој оно, што срцем желимо или краће да речемо: молитва је побожан разговор душе наше с Богом. —

Наша срдачна и побожна молитва може бити дужа и свечанија, као што је у првом реду, кад присуствујемо на св. литургији, јутрењи или вечерњи; а може бити и кратка али опет снажна. Ето н. пр. кад устанемо јутром молимо се Богу да нас руководи тога дана. А на ову молитву упућује нас и св. Јован Дамаскин ријечима: „Ми смо цијелога дана Божији, кад се изјутра у молитви на Њега обратимо“; или кад по вас цијели дан, радећи изнуримо, уморимо тијело

своје, хоћемо да лијежемо да се санком окријемо, опет молимо Бога да нам дарује ангеле хранитеље, да нас штите и чувају од лукавих демона — непријатеља душа наших, да неби ни у сну под уливом њиховим зло помислили; да отклоне од нас сваки вријед, сваку биједу и напаст, што желе да нам учине видими наши врагови — хрђави људи.

Драга браћо! И код свију народа, свију времена постојала је молитва, па и код самих незнабожаца. Ови су се опет на свој начин молили својим лажним боговима — идолима. Они су сами увиђали по својој савјести да је потребна и пужна молитва; њих је гонила и упућивала њихова унутарња сила, унутарњи њихов закон, који почиваше у савјести њиховој, да се моле бар лажним боговима — идолима, ако не њима непознатом вишем бићу — правом Богу, Творцу свом и Промислитељу. Али нас христјане, синове благодатног царства божијег упутно је наш небесни учитељ Христос Господ, који седи с десне стране Бога Оца да треба молити се и научио како треба да се молимо правом истинитом Богу, Оцу небесном. Тако, Он, пред самим својим славним вознесењем на небо, на молбу ученика својих како се треба молити, дао нам је примјер молитве изрекавши је сам на своја божанствена уста, а та молитва гласи: „Оче наш иже јеси на небесјех“ И ово је молитва над молитвама, па као такву пријекно потребно да је сваки христјанин зна. —

Шта више љубазни христјани, Он као Бого-човјек није просто само људе учио у што треба и како треба да вјерују, како пак по науци Његовој да се владају и како се треба молити Богу, него је сам собом показао примјер извршујући сам савршено све оно, о чему је људе учио, хотећи тим да нам покаже, да и људи ако желе душу своју спасти, вјечно блаженство задобити, па и на земљи благочесно поживити могу, Његову св. науку испуњавати и живити по њој, пошто су једне природе с њим. Сам се је молио у врту гетсиманском Оцу небесном, да му ублажи горку чашу страдања, коју мораде испити по неимјер-

ном свом милосрђу и човјекољубљу за нас због гријехова наших; молио се опет при страдању Оцу небесном да све оне, који буду у Њега вјеровали сједиши са собом. И кад је оставио ученике, а узнео се к Оцу свом на небо, молио га је да пошаље на ученике Његове Духа разума, Духа премудрости, Духа страха божијег што се зацста и испунило. Па и нас љубезна браћо није оставио без утјешења. Он нас је охрабрио с ријечима: „молите се да не паднете у напаст и утјешно обећавши нам дати све оно, што будемо искали у молитви од Оца у име Његово. (Јов. 16: 23).

Ето, сад сваки од вас љубазни моји може увидити колико је неизмјерно милосрђе и љубав Сина божијег према нама грјешнима. Он нас као небесни учитељ наставља у сваком кораку нашем; као највиши првосвештеник упућује да се молитвом кријемо, а као свемогући даје снагу и важност нашој молитви у ријечима: „Што год заштете у молитви вјерујући примићете.“ — (Мат. 21: 22).

Па шта видите у овим ријечима, шта Спаситељ тражи од нас? Тражи вјеру и надежду у њега. Баш то и јесу силе што молитву нашу снаже; то су неувели цвијетови, што молитву красе, то су моћи, које чине да молитва наша код Бога буде примљена. Дакле ако хоћемо као прави христјани да молитва наша буде права и искрена и зато услышана, пријекно је потребно да стално вјерујемо у Бога и све оно, што нам је открио ради нашега спасења, да се тврдо надамо, да ће Он као свемогући нама све потребе, које од Њега у молитви просимо подмирити.

Зацста је тако и неможе бити друкчије љуб. христјани. Ми као слаби и немоћни неможемо сами себи помоћи, па ма колико се упињали, нити има кога на земљи, па кога би се могли обратити да нам пружи помоћ у спасењу душе наше и опетанка тијела нашега, па зато треба да се њему обраћамо, Њему јединоме чисто и постојано вјерујући свим срцем и свом душом у Његово свезнање, у Његово свемогућ-

ство, у Његову неизмјерну благодет и доброту, коју показује и према мравку, а у највећој мјери према нама словесним створовима искупљеним крвљу Христовом, да од Њега тражимо помоћи посредством молитве, јер и сам нам је рекао: „И штите и даће вам се, куцајте и отвориће вам се, тражите и паћи ће те.“ (Мат. 7: 7.).

Ово су љуб. браћо очинске ријечи, пуне радости и утјехе за нас, па с тога дужни смо поред оних потреба, које од Њега у молитви иштемо још хвалити и прослављати га као Творца цијеле васељене и промишљатеља о свакој твари; дужни смо му од свег срца благодарити као искушитељу и избавитељу нашем, јер нас је избавио из оног прародитељског проклетства, извео нас из таме и увео у благодатно царство, осветивши нас својом пречистом крвљу. Њиме живимо овде на земљи. Он нам даје све што је потребно и тијелу и души нашој и опет нам се свагда одзива и штите и даће вам се.

С оваквом су молитвом љуб. христјани сами божанствени апостоли по упуству свог небесног учитеља, а по примјеру опет апостолском и многи св. оци и црквени учитељи чинили необична дјела и чудеса. Тако они су мртве оживљавали, болесне исцјељавали, слијешма вид давали, бјесове изгонили. Сви ови св. мужеви, које је само свјетлост Христове науке породити могла, необоримо су нам доказали, да је нама христјанима нужна и потребна молитва, и колике користи у молитви добијамо. Тако св. Макарије велики каже: „Кад смо у тузи или бризи, па се пожалимо ком ближњем — сроднику свом у неколико смо утјешени, али далеко већу утјеху добијемо, кад се у молитви к Оцу небесном обратимо.“ Даће св. и велики јерарх црквени Јован Златоусти такођер нам о том јасно говори: „Као што је тијело без душе мртво, смрадано и ништаво, тако је исто и душа наша ако се молитвом не кријени, мртва, смрадана ништава и жалосна.“ —

Исти свештеник у овим ријечима даје нам необорим доказ да је душа далеко важнија и претежнија од тијела, па с тога и треба да се много више старамо о спасењу душе наше, јер ако упустимо душу нашу да огрезне у гријешма и неваљалству као важнију од тијела, онда смо и тијело наше убили, зло му напјели, здравље му прекинули. А да не би овако што код нас хришћана било опет велим тежимо спасењу душе наше, упражњавајмо је у богоугодним дјелима, чувајмо је од сваке грјешне заразе, па ћемо поред здраве и моћне душе имати здраво и крјешко тијело, а све ово можемо постигнути једино добра дјела чинећи, и срдачном и побожном молитвом узносећи је Творцу и Господу и сладчајшем избавитељу нашем.

На основу свега овога љубазни христјани послушајте глас нашега пастира, слеђујмо у свему примјеру Христа Спаситеља, његових свети аностола, безброј његових св. угодника; испуњавајмо ову св. дужност; не оклијевајмо, не каснимо на умилни глас звона, којим нас света мати црква зове да дођемо, те да наше личне молитве сјединимо с њеним молитвама; не заборавимо ни на нашу домаћу молитву, у домаћој цркви-кући нашој, међу чељадма нашим и тамо је доносимо Творцу и избавитељу славећи Га и хвалећи; и при путу ако се десимо, као и у каквој год незгоди свагда се молитвом кријенимо и снажимо, а Бога хвалимо и слаavimo по ријечима пророка и цара Давида: „Благословите Господа свеја дјела јего на свејаком мјестје владичества јего.“ (Псал. 103 ст. 22.).

И тако испуњавајући ову св. дужност као и све друге дужности христјанске, живећи по науци Христовој, коју распростријеше и утврдише његови божествени апостоли и упуствима безброј светитеља, бићемо онда прави христјани, истинити пошљедоватељи Христови, вјерни синови јединоспасавајуће православне свете, саборне и апостолске цркве, мила дјеца Оца небеснога; тада ће наша молитва бити услшана, тада ће молитва наша бити мелем души нашој, неисцрпива храна и тијелу и души

нашој, почетак и основ сваком добром дјелу нашем, постаће страшна и демонима — непријатељима душа наших, јер ће се губити оданде као дим у ваздуху, где се буде чула срдачна и побожна молитва из уста наших; изводиће љубав преблагога Оца небеснога у срца наша; благослов божији на свако подuzeће и рад наш, те ћемо тако и овде на земљи радост уживати по

ријечима Христовим: „Иштите и примићете да радост ваша буде испуњена“, а при поласку нашем с' овог свијета земног и временог у блажени и вјечни живот спреми и готови бити. Амин.

Саставио и говорио као школеку практичну проповјед у Рељеву.

Теодосије С. Поповић,
свршени богослов.

Свештеник у народу.

(Наставак.)

Данас, кад ерски народ у Босни мало дану душом; данас, кад ерски свештеник слободно може проповједат слово божије, и народ око себе призиват; данас, кад се ерске цркве забијелише, украсише; данас, кад нам Србин архијепр благослова даје; данас — зар може ерски свештеник не радити. Не! и по ето пута, не смије он стајат скривених рука, јер још има „лажних пророка“, који наш народ муте, јер још има „блаудних синова“ које треба у дом примат и гријехе им опраштати, јер још има у црквама „фарисеја“, које треба упоређивати са смреним „Митарем“, јер још има жена „Хананејка“, које треба упућивати да пију „воду живу“ по примјеру Марије сестре Лазарева. — Огроман је посао свештеника; али: „надјејущицеја на Господа“ — може се овај рад вршити на славу Бога, а на напредак свога народа. Кад помислимо на живот и патње нашег свештенства, нећемо није сваки недостатак близу срца, по нек смо јунаци прегорјети, па и причекати. Наши стари свештеници не имадоше: „кочија, коња и дворова сјајних“ нити пак уживаше других „наслада бајних“ него као прави народни људи дијелише са својом црквом залагај љеба, па ма колики био; не гонише све на „калем“.

Која је служба дивнија и светија?! Заиста „вјазати“ и „разрјешати“ овдје на земљи јест свети посао, кога сам Спаситељ освети са ријечима: „Будет свјазано“ и „разрјешено на небесима“. Докле „Вејак бо првоосвјашченик от человек приземлем, за человек и постављајест еја на службу јаже к Богу.“ По томе је служба свештеничка света, а његова личност освећена, те мора пазити да и једно и друго држи чисто, да је једно с другим складно. Свештеник је слуга божији; он то треба да зна, ако хоће да повјерени „талант“ умножи. Никакве га препоне не могу задржати а да на први позив не изврши што се од њега, као таковог тражи, осим ако болује. Он мора бити вјешт, тачан и кротак при сваком богослужењу. Куд ће љешна

свједоџба свештенику него кад му парохијани рекну: „Кад служи, прави је а ње о!“ — Радећи ове свете послове, обделавајући виноград „јегоже насади десница“ Господова, прва му је брига да принази, да слушаоци имају вјере у Бога и да налазе, слушајући га, сласти и утјехе у обредима. А то се постизава, ако сам у истом налази сласти и утјехе, ако поучава и упућује све вјерне у истинама православља и у одредбама свете цркве, ако љубитеље њене не одгоши од ње својим нерадом и немарношћу, ако заблуђеле у згодној прилици вјешто опомене на дужности хришћанске: све путем хришћанских истина, које су „чело наука“. — Није тешко познат Христова следбеника. Он ерцем виче: „Госпode! Госпode!“ Он је обузет љубављу сироћу Бога и ближњег, прави члан цркве православне, њен ктитор и приложник, а зато се не велича, не поноси, не хвали, не тражи већег права међу осталим члановима цркве; редовни слушаоц слова божијег са својом браћом, знајући да су заједничке молитве Богу прилепачније. Њега не можеш виђети као: празницу, свађалицу, као себичњаконића и среброљупца, као смутљивца и кривоклетника, као „надри филозова“ који је слијеп својим духовним очима, те се не може да дигне ван природних створова, до створитеља њихова. Човјека чиста срца и душе, искрена и у дјелима и у ријечима познат ћеш одмах, јер је он, благ, кротак, вјеран, снисходљив, добар друг, помоћник у невољи и „сиромашка мајка“. — Свештеник не смије ни једне ни друге из вида изгубити, ако је слуга Бога, а не сам своје личности. Он је сам, по позиву своје највише позван, да је и сам као овај други; он је највише позван да дијели и души и тјелу а то се може и ријечју и дјелом. Ако не можеш материјално помоћ сиромаша, можеш својом ријечју на њега обрнут поглед његовог богатог сусједа, то се баш и тражи од свештеника. Лијечећи болна и ојађела срца, ублажујући тугу добрим сајетом у нади на Бога, чинећи топле молитве за душе живих и мртвих: чини свештеник те буде више живих у слави божијој

јер: „и мртвеному сему облещијеја во без-
смертије. — — —

Свештеник је слуга Бога и владара. — Православна црква, као божанска установа, њене тајне и закони као не рушине Христове установе, пружа помоћи владару, да своју тешку дужност врши, те се она у све дане за њега моли да га Бог умудри и укријеш у његовој тешкој задаћи. Ово не смета унутрашњој потпуној слободи наше цркве, па свештеник мора бити вјешт доводит цркву и државу у прави однос. Црква православна признаје помазана лица, која се старају за бољитак и слогу друштва, а то и сама црква хоће, јер је и она сложено друштво. Она проповједа и заповједа: „Богу божије, а цару цареве. Нема власти која није од Бога“. Зато је строго забрањено, а и не умјесно је свештенику мијешати се у политичке ствари. Он је позван остати радником: слоге, без које нема слободе: — љубави, без које нема јединства; — друштва, без кога нема јунаштва, нема државе. Друштво је држава, а свештеник као члан друштва, јест држављанин, те и он има и права грађанских, али зато и дужности. Но у свему томе треба пазити, извршујући права и дужности, да се не упане у погрешку т. ј. да се не поведе црква као божанска установа по овом или оном времену, по овој или оној људској установи, по овој или оној личности, по овој или оној народности, по овом или оном језику — она мора бити непромењена и за свакога света. — Она се најзад не може повести ни по земаљским законима и ако се њени закони не косе са законима правде и истине, јер је: „Христос пут и истина.“ Ко иде за њим неће пасти у грјех, а „на таквим нема закона“. Свештеник је и сад први позват да својим животом, радом и владањем поради да чланови његове пастве „творе истину, а говоре правду“ пред законом пред којим су данас сви једнаки. Овде морам признати жалосну истину да ће мало који сељак признати истину на суду, те од туда има много кривоклетвеника. Овијем се не намеће свештенику туђа дужност, да суди; но да лијеш савјетом поради, да мање буде преступника и „парница“. Нека не заборави у том случају, да ће његове ријечи остати „глас вапијућег у пустињи“ ако и сам буде сваки час водно парнице са својим друговима и парохијанима. Запамтимо браћо свештеници: „Једино јест на потребу“ — говорио је преблаг Христос. — Ово што рекох, мислим да је доста, па да се види, да је свештеник у истини слуга Бога и владара, народа свог. — — —

Свештеник је слуга Бога и народа свог. Српски свештеник мора бити родољуб, али стајати високо изнад политичких, професионалних, или других раздора, који се не баш ријетко — на жалост — догађају у мјестима у којима српски свештеник врши своју свету дужност. Ово што сад рекох, никако не смије сметат, а и не може

сметат свештенику да не љуби име свога народа да не чува његове лијене особине и светшће, да не љуби свој језик и обичаје. Православље се спојило са српском народношћу, то треба свештеник да зна, ако неће да поклизне Србин и у једном и у другом, јер је обоје не раздвојно постало. Данас је баш од велике потребе да српски свештеник буде родољуб, јер није „политичар“ бити што и бити родољуб. Није нужада викати устима: „Србин“, но треба и школом и црквом дјејствоват, да Србин не остане умно и материјално иза осталих синова наше „равне Босне и кршине Херцеговине“. —

Служећи свештеник своме народу он се јавља чланом сваке општине у својој парохији, као и чланом сваког дома у коме има право свршити свете радње. — У српско-православној општини српски је свештеник веома потребан, и ако има општина у којима се то не практикује. Но ако свештеник не уђе у управу, он је по свом позиву позван за члана савјетјућег. Према овоме, ја никад не би био са оним свештеником, који би отказао своју помоћ управи зато што није изабран, као што не би био ни са изабраним свештеником, који одма узме заповједајући тон у општини. Ја бих, пак вазда био са оним свештеником, који остане вазда са савјетујућим тоном у своме праву у општини; шта више, не могу бити са онима, који одобравају, да свештеник буде председник или подпредседник црквено-школских одбора у нашој Босни и Херцеговини. Раздора имамо доста, па не треба да буде свештеник први или други онђе, ће се данас највише легу размирице и свађе. Само славољуб човјек не бира срества ни вријеме, само да дође до славе, а свештеник то никад и никако не смије чинит. Свештеник има својих права у општини. Он може у свако доба ступити у општину и својим гласом припомоћи, да њени чланови труда не жале око општих добара, да буду сложни и договорни, да буду као добра дјеца у честита оца. То он може чинити и онда, кад не буде њен члан у управи. — Јест, он има својих права, али, богме, и дужности. Прва му је дужност да љуби и мири, да подстрекава на рад и да сам с њима ради око цркве, школе и њихових добара; а друга, вјеруј се, да по могућности не одрече ни материјалну помоћ, да се једном опровргне оно мишљење: „свештеник десном благосима, а лијевом прима.“ — У све дане свога живота и рада свештеник је свезан за своју општину, па треба да за њу и ради. — — —

Српски је свештеник највише дужношћу приљубљен уза српски дом. Та ваљда нема народа који би радије примно госта у дом као што је српски. Но, српски свештеник, члан сваког православног дома у својој парохији; он

је управо најстарији; он је духовни отац: зато су му врата у по-дне у по-ноћи отворена. Он иде у дом Србину: да крети; да вјенча; да свети „масла“; да „освети“ дом, поља, винограде и стоку; да чита молитву; да исповједи и причести болника; да опоји земне останке; да прелије гроб и т. д. Но српски народ има: Славу — крено име — и „даћу“; те и у том случају свештеник похађа српске домове. — При крштењу свештеник опомене, како оца тако и кума, који се баш и назива „духовни“ отац младенца, да буду његови прави чувари, како би од тог невиница постао дика родбини, народу, а прави члан свете цркве и свог народа. При вјенчању свештеник не заборави коју проговорити на поуку младенца, како би данас мање било брачних парница; и осталих неерећа, које се дешавају, особито ће порода не буде, што свештеник, такође не треба да сметне са ума, но нека опомене оба двоје на Бога, који је једини у власти тијем даром дариват. При читању молитве и „масала“, свештеник не заборави болника опоменути на уздање у божију помоћ, јер: „Вјера твоја спасет тја“. У оваковим случајевима, не би требало заборавити опоменути болника и укућане на храну, на чистоћу постеље, одијела и ваздуха гдје болник почива и своју муку мучи. Што знања свештеник има нека га употреби и на душу и на тјело болниково. О! како су дивни разговори доброг свештеника, крај постеље болника, при самртног часу или при земним останцима!!?

— На душу уливише тјело, а и обратно. Тјело је храм божији јер је у њ постављена душа да царује, а не да робује. „Здрава душа у здраву је тјелу“ — вели народно мудровање, а тако управо јесте. Наш сељак слабо пази на чистоћу свога дома и одијела, а тешко падне у болест јер се много бави на чистом ваздуху; почем, кад падне у њу, тешко се опет придже, јер слабо се на њ обраћа најма, па и то што се обрне више је пута не умјесно. Томе су нам доказ она бабека „врачања“, „гатања“, „излијевање страве“, одсијецање крајчипе“ и т. д. Сељак се ријетко сјети љечника, зато би свештеник треба да попуни ту празнину; но који не би знао и умно, нека не заборави да има књижица из којих се томе може приучити, али, при свем том нека не заборави препоручити љечника, па у том нека сељак и на руку иде. — Врло се слабо пази на чистоћу у домовима, особито зими. А што је најгоре зими, често пута спава заједно у једној прегријаној собици, сва чељад заједно са скорашњом теладом и јањцима. Кад још додамо све оне мокре хаљине, обојке и опанке онда имате пред очима прави пакао. Додајмо сад овоме слабу храну и премного и готово посведневно нијење, онда имате праву слику чемерног живота нашег сељака. Ето зашто је сваки парохјанин — особито дјеца — пошљен и зелен, особито зими, те изгледају као да су тамновали. —

Ово није мала ствар зато је не треба пренебрегнути, но радити и ријечју и дјелом на „пецеленије душе и тјела“, а све с помоћу Божијом. — При освећењу дома, и осталог имања у свога парохјанина нека се не смеће с ума, да се опомене домаћин и сви присутни, шта је управо благо на земљи, што је и како се тече непропаљиво благо на небесима. Има доста примјера из живота, а и у Христовим причама. И наша приповјетка вели: Човек има три пријатеља: новац — данас у срцу сваком —; родбина, — која се слабо данас пази —; и добра дјела, — којих мало ко данас има. Први га пријатељ најрије остави; а други, кад га пошљедњи пут цједује; трећи, пак, прати га пред самога Бога и буде му прави свједок његовог земаљског живота. Зато наша народна пјесма вели: „Кад човјека самрт нађе, ништа собом не понесе, већ скрштене бјеле руке и праведна дјела своја.“ — При неповиједању и потоњем причешћу, нека не заборави свештеник опоменути самртника на вјечни живот, као и на вјечну спомен међу људима, како би самртник при концу учинио дјело, које би га увело у народне добротворе. Ово нека се не заборави, данас, кад нашој школи треба што бољих приложника, а цркви што већих дародаваца; данас дакле треба и ми треба да **стечемо народних добротвора**. — Код крсних имена и других домаћих слава и гозба нека свештеник не заборави препоручити чување лијених српских обичаја, који Срба биљеже међу осталим народима племена Словенског. И ту нека међ „званицама“ препоручи слогу браћом на корист задруге, међу пријатељима ради образа, међу комшијама ради узајамног подупирања, зато се и вели: „боље ти се са цијелом царевином турском посвађати, но са једним комшиом.“ Напоследку нека се не сметне с ума препоручити умјереност у свему, а особито нека се не размеће и разаспа, но нека се штеди, јер нико не тражи да се во из јарма потроши за ниће о слави, а Богу то ни мало није мило.

Сви ови, па и други обреди, као и „даћа“ проирате се у српском дому са „којом“ чашицом. Ето и за свештеника искушења; мора ма колико окусити, јер ће се рећи, да је љут на домаћина или на ког госта. Ја мислим да је дозвољено куснути, али никако прекуснути; но најбоље би било да свештеник послуша оне ријечи: „не опијајте се вином у њему је разврат.“ Записна није један случај, ће је свештеник изгубио своју важност и углед због пића — „Вино и мудрог полуди“, па да тога неби било, оканимо га се, што се више може. —

Не могу никад одобрити оном свештенику, који суди по „лицепријатију“, по богатству и звању, па према томе домове посјећује и врши свештенорадње. Није било једном, да је таково понашање довело да га народ омрзне, па се и од цркве одбије.

Овдје ћу напоменути, какав је савјет примио прото Матија Ненадовић Кара Ђорђевић председник државног савјета, кад је први пут пошао у парохију. Између осталог отац му рече:

„Сине, ти си још млад и не знаш какав је свијет; ти си врло млад и нигде, готово, нећеш бити у друштву твојих парњака у годинама, него ћеш све долазити међу старије људе, зато на сабору, на слави, на свадби немој много говорити; него слушај шта старији људи зборе. Ако почнеш тако млад друге да учиш памети и мудрости, онда ти никад mudar бити нећеш. Кад говориш штогод сви ће слушати, али немој ти себи да увртиш у главу, да они тебе зато слушају, што ти најмудрије збориш; они ће те за то слушати што си њихов пона, и кад што погријешити, нико ти неће казати, али ће сваки у себи помислити. Зато мудро се владај, и оно што ти се сада учини да није онако као што старији људи говоре, а ти онда немој да се плетеш у свађу, но причекај док дођеш у године оних људи, па тек, ако и онда видиш да није онако, а ти им кажи Тешко ономе, који прву чашу сваке своје наклоности до дна испије.“ — Ово неколико ријечи доброг родитеља, неће бити на одмет нашим младим свештеницима; нека их утубе, и нека их се гдје треба сјете! — — — *

Сви ови тешки радови српског свештеника, које у кратко напоменућу, бит ће и извршени, али ће тек онда бити тачно извршени, ако свештеник буде сам имао о д а н о с т и и љ у б а в и према чину и своме народу. Ако буде преко срца радио, или зато што м р з и чин или паству своју нека се не нада успјеху од својих светих радња. —

„Возљубим друг друга“ За труд и рад око овога, највећа је награда српског свештеника: љубав и повјерење свога народа. Ово одличје најљепше му*стоји. — Опоменимо своје парохијане на братску заједницу, у коју смо свезани вјером и крвљу; опоменимо их на славу, као и на јадне ербинове дане, који дођоше због мрзости и неслоге; опоменимо их на несреће које долазе на породице, на општине, на и на читав народ ће:

„Непоштују млађи старијега,
Не слушају ђеца родитеља;
Родитељи пород погазили,

(Свршиће се.)

Цри им био образ на дивану
Пред самијем Богом истинијем!
Кум свог кума на судове ћера,
И доводе лажљиве свједоке
И без вјере и без чисте душе,
Он оглоби кума вјенчаног,
Вјенчаног или кригеног;
А брат брата на мејдан зазива;
А сестру сестром не дозива“

Пазимо! Ово је чемер цвијеће, што га оцјева наша српска цјесма! Пазимо! Да ово цвијеће не угуши и задњи цвјетак чисте братске и српске љубави. Пазимо! Није наш народ без овог пелен цвијећа! —

Сад ако се, још и свештеник, ма кад закити овим горким цвјетом, пропала је чиста љубав; тад ће у народним очима слабо помоћи кајање. Нико није без гријеха; али свештеник је први позван да га се чува, и да што мање учини. Све ријечи смртнога човјека губе се према ријечима св. писма, које нам говоре о љубави. У тијем ријечима нека нађе поуке сам свештеник, па нека њима научи и своју паству. Свето писмо говори: „Ма да говорим све језике човјечије и анђелеке, а љубави немам, ја сам само једно празно звоно, што звечи. — Ако ко каже да љуби Бога, а мрзи брата свога, лажа је; јер ко не љуби брата свога, кога види, како може љубити Бога, кога не види. — Има људи саможивијех среброљубаца, хвалиша, поноситијех, хулника, непокорнијех, неблагодарнијех, неправеднијех, нељубавнијех, непримирљивијех, онадача, неуздришника, бијеснијех, издајница, наглијех, надувенијех, који више маре за власт, него за Бога, који имају облик побожности, али су се силе њезине одрекли: „Клоните се од њих!“ — Ко жели примити ма и један назив од ових наведених, не жели имати љубави у срцу своме, нити може бити љубљен. Свештеник као проповједник ових ријечи треба да покаже да се може на њ угледати сваки који жели искрено љубити срцем својим а не устима. Је ли свештеник огледало љубави, задобио је и срце и душу свога парохијана, те је посве његов. А шта се може тражити више!? Овим је путем утро пут по својој парохији те свака његова ријеч, дубоко дође у срце с ким се год види и састане; овим је путем уклопио све препреке своме раду и сијању свога криснога з н а њ а у народу. — — —

Пут на Синај.

написао

Хаџи Савва Косановић, бивши Дабро-босански митрополит.

(Наставак.)

Оклопњача нам брзо измаче из вида, и свијетлина се разиђе да спава. Капетану донесоме ја-стук, те се и он пружи по дивану и часком заспа. Ја и пилот остадохмо сами, те му се примак-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нем да посматрам његов занат. У томе граду и сјајни мјесец, да по ријечима пророка Давида, и он са звијездама предузме своју ноћну владу: „Сотворио јест Господ луну и звјезди во област ношти, јако благ, јако в овјек милост јего, али лудјја. Мени се још не дријема, пак зато пређем на ону страну одкуда мјесец грије, и сједнем на клуну, поднимивши главу на руку. Натурале се некакве мисли о води и кошу, пак одоше чак у прошлост — о прелазу Мојсеја са Израилџанима преко овог мора, кад се чудом Божијем раступило. У оно доба првено је море било на некијем мјестима много шире него данас, а за цијели дан хода дуље ниже Суца. Израилџани су га прешли изнад ове вароши. Шта ли су јадници јели у овијем голим прљугама и пустињама? помислим у себи, и колико је муке имао њив вођа Мојсеј гоњен од Фирауна а сусретан од Амалиџана и другијех непријатеља? док се већ на посљедку хранени небесном маниом и питињени Божијом десницом, након 40 година скитања и тумарања једва докучураше до Палестине, под Исусом Навином. У тијем мислима отрже ми се поглед на летећу звијезду, за коју нам ерски народ обично рекне: „ено! побјеже сужањ из тавнице“. — На беспослици размишљах: Зашто наш народ баш тако каже о летећој звијезди? и да ли он мисли на сужања земаљског или каквог у пургаторији“ — мученика? Од Божије каштиге и његове тавнице неможе се никуд умаћи; дакле би ће да је неко стругнуо и дезертирао на земљи! За тим гледам оне цјеге на мјесецу, гледам оне крупније и јасније звијезде — она канџела небеска — како трепећу и свијетле. На беспослици човјеку иду мисли као сунјетну жеље, а преситу бунцање на сну, пак се и мени истакосе штудије Богословије, по ће што прочитане астрономије, физике, и философије, — да не рекнем још и кога слободнијег начела, ког се по објетима клирикаци не смједу ни дотаћи. Мени ће се дати као неки изузетак, па да кажем искрено и наивно све оно, шта сам размишљао те ноћи пловећи по црвеном мору. Најприје се дивих Божијем свемогућству, како оне звијезде стоје без подупорња нити о чем висе? како оне друге иду пак се опет сјутра прометну на своја мјеста, „као оца кроз пољаву!“ Ту непомаже ни Коперник ни Галилеј, на кога су бачене анатеме, него питам себе: а ће је крај и копац — у дуљину, ширину и висину овог непрегледног простора више мене? Сам одговарам на питања и опет стављам „вопросе“. Ако рекнем да има краја, то онда шта је за оним крајем и границама? А за том границом шта је опет даље? и тако све даље и даље до у безкрајност! Уметвујући тако, немогах ништа више просапити, него са царем Давидом рећи: „Господе! све што постоји виднога и невиднога у овој васиони, то је све Твоја свемогућа ријеч створила премудро и преразумно;“ па у

мјесто мога узалудног размишљања о Твојим никад непостигнутим тајнама, боље ће бити да ја потциним вјери и св. Писму ову моју тврду тикву, него разбијати мозак о немогућном. А Ти Боже помози мојему невјерију као Јапру у Јерусалиму.

Ни пошље ове молитве мени се недријема. Шта да радим сада? Волим и овдје на ладовини сједити, него се превртати у тјескобну крвету и у запари оне „воће“, ће леже сита четворица. Посматра ћу још црвено море, па ако се невратим овијем путем, то значи да више никада по њему ни пловити нећу, осим оно мало у Суцу, кад се преко канала превезем; посматраћу плаво небо, штаце звијезде и влашиће, пак ћу мјерити од прилике, да ли су онако више мене и на оним појасовима, као што сам их некада гледао са врела Требиннице, Неретве и Босне, Дрине, Врбаса, Уне, Саве, Дунава и Драве, са Мораве, Сирече и Колубаре, са Љубљане, Вида, Висле, Неве, Мокве и Оке, Нила и Волге, чак и града Вјатке недомак Сибира, па онда из Кронштата покрај Балтика, Црног, Мраморног, Јадранског, Средиземног и Егејског, па сво и с Црвеног мора. Неке мале разлике рекао бих да има, особито ми овдје мјесец иде право изнад главе. Али ми само једно изгледаше једнако свугди, т. ј. да се свјетлост са плавоном љуби и веселост у природи буди. А да је вељу, Бог почему створио ово небо другчије масти, т. ј. да је жуте, црне или црвене, или опет да је ко снјијег бијеле, да л' би имао тако љубке еласти? Заштјело не би. — И шта би тада рекли јадни безбожници и незадовољници — атеисте и манити људи, кад су и сада незадовољни и опаке ћуди?!

Шћедох да будем готов са овим закључком, али сна и дремежа још немам! Сад ми се натовари на кости свети апостол Павле, и још као утрешаљак неки научењаци! Онај први слава га и милост, паде ми на ум да је у откровењу био (духом или тјелом неznam) чак у трећијем небесима, и видио чуда „каква човјек неможе нити умом помислити нити срцем пожелити“ (види апостол на Петров-дан), па те његове ријечи доведох у свезу са нагађањем неки научењака: да на извјестним или неизвјестним звјездама има људи и свакаквије живина као и у нас на земљи, али се незна какви су, колики и како живе. Незна се дакле имаду ли мора и гора, имаду ли свега што и ми имамо, на примјер: јесу ли им вјере раздроблене као у нас на земљи? Имаду ли секта, а свака по једног Исуса? војују ли једни против других као сад Талијани против миришјех Абисинаца? Имаду ли „човјечне културе“ да капашитети измишљају „острагуше“ и „опетуше“, да лакше обарају праве и здраве људе (као какве злочинце), који за собом остављају старе мајке, кукајуће љубе, сиротну дјецу? или живе сви у љубави, миру и слоги, — као што Бог заповједа, и као што нам је казао небесни

Хител: „сви ви имате једног Отца небесног, и ви сте сви браћа међу собом“, дакле једнаки и равноправни? Незна се ни то: имаду ли они горе житељи на Јупитеру, Венери и Даници — „безгрјешније“ и „непогрјешније“, „свјатјејшије“, „самодржављејшије“ и „превишњије“ каква својства и савршенства приличи само ономе горе Творцу и Сведржцу Богу, а људи му дају тек положену — најмању титулу!

Хтједох да будем готов и са овим грама-тичним срањенима, али пусти сан и онет неће на очи, а поноћи већ превалило. Ум који сам већ давно подчинио и вјери и св. писму, опет напустио да завири у свашто, као љубопитљиво дијете у затворену кутију, пак пита: Ако горје има житеља, то, да ли они имаду и каста као ми овдје на земљи, т. ј. лордова, баруна и грофова, милијуниста и просјака без зараде? Имају ли „раје“ и робова? Најнотље, имаду ли и оввијех наши мода, на примјер: самара (турнира), дугије шљенова, на новим и здравим аџинама, имаду ли (без невоље) висећијех крпа и закрпа на и репова, набранијех рита и шепута? и да ли је виши сталез роб гарова, црнова, зелова и бјелова, кучади, мачади и другијех „ихже њест чела“ коју живину редовно перу, чешљају, хране и поје е таком насипом и стрпљењем, као да су им рођена дјеца и љубимци! (А камо сирочад?). Ако је вељу све тако и код онијех житеља на звијездама, то онда Бог наредо на под њима еодом заватрио и све отишло у пронаст и џомбос! И у том ердилу скочим на љу у кабину — прубити се, и, ако могао заспати, да ми мозак почине од толиког напрезања и философирања.

Идући кроз тијесни и тек мало освијетљени ганк између кабина и астага, зане ми нога преко једног гајтана да у мало непосрнух на нос, уплашив се прилично, кад скикну једно црно штене под мојим ногама. Ето ти га на! Једна госпођа, која злом сребром путоваше чак у Бомбају, због врућине отворила кабину, пак лежећи држи оно штене на пријузи замотаној око руке, и спава! На скику штенета, она се тргну и нешто промрмља иза сна, а ја реко: пардон! и умако у кабину, без даљег сијасета и белаја!

У Рент или Цебел Тур приспјели смо у 7½ сати из јутра 24./5. Новембра. Лађа стаје доста далеко од обале због плитка дна. То је посљедни пут ове сезоне пароброд свратио у Рент, јер нема посла, и мени је у добро дошло пошто сам умакнуо или заштедио пуна три дана, које би сувијем путем морао ићи на камили, или у све до 6—8 дана метанишући непрестано и преклањајући се са гемегеје, колико год пута дева коракне. Архимандрит Григорије са општином дође у барки, да нас изведе у метох, кад је од грчког консула разумио да смо ту, који се први извезао послем на суво. —

Вриједно је да кажем коју о Ренту. Лежи на самој морској обали. Овдје има лијеп манастирић са 8 монаха, а метох је Синајског манастира; његово ново здање са лијепим ћелијама гледа на море. Одма уз манастир има једно 20 кућа православних Арана са 115 душа. Најотменија двојица од тијех јесу консули, или почасни агенти руски и германски. Они немаду канцеларија, секретара, ни печата, јер ниједан незна читати ни писати! Имаду само табле више врата грбове и бандијере на својим равним крововима. При моме доласку један истакну на дирек заставу, а дошли су и у барки е архимандритом да ме приме. Кад им враћах визите, једва сам прошао кроз њивое тјескобне авлије, у којима пландоваху козе и магарад. Они су сељаци и шехерлије, а сви у опште „шнекуланти“, лиферџије, кириџије, рибари и возари, који на својим трабакулама преносе робе и путнике у Суец, Цеду и обратно. Синови те двојице консула, цјевачи су у цркви за лијевог цјевницом, на арапском језику, јер су их родитељи слали у Каиро, те у „мејтефу“ (школи) научили читати и писати. Један од њих набадаше по нешто и франциски, колико и ја. Ту има и једна џамија покрај карауле, а мало даље јужно и сјеверно по једно село арапско-мухамеданско, од 200 душа житеља; до ове године били су цуке фукаре, у поднуом смислу те ријечи, јер нијесу опретни као они први, којима европљани иду на руку. Само су се нешто понравили и подкожили ненадним случајем оввијем: У Аугусту 1887. пловила је једна инглеска лађа за Индије, накрцана пуна разном манифатуром и свакојаком робом, у вриједности преко 20.000 лира штерлинга. Па како је капетан „мрвичак“ повише био пујунцуо, командира на већи отањ под котлом, а невјешт морскоме тлу, јуначки наћера лађу на стијене, ће се вапор заглави, разбије и потоне 6 сати од Рента Узалуд су га друга два ванора донавина из Суеца истезали, немогоше га ни смјеста помакнути. Реићани од обје религије, потрче одма као орлови на лешину, па вјешти гњурању и пливању, почну вадити робу и кријући препродавати које куда. На један дијел доцније узму у помоћ и неке Малтезе са справама и машинама, те не само да су сву робу извадили, него при моме проласку почели су и сам вапор расклапати, кога су Инглези већ и заборавили. Ту се могла велика труба добре чохе купити за три — четири наполеондора, а према томе и другијех ствари. Гледао сам ће Бедуини у пустињи нуде за два гроша (16 новч.) велико пакло добра дувана, ни мало не поквареног у маснијем обмотцима.

На обали Рента виде се развалине тврдињнице, коју је подигао неки Султан Селим. И док небјеше вапора и Суец-канала, ово је мјесто било доста живо и главна тачка куда пролазише каравани из Индија и Аравије за Египат и Европу.

Ту код оног села с јужне стране на обали имаду агенције разнијех паробродских друштва. Од села овог с друге стране, на пјешчаној пољани, има неколико бунарова живе воде, покривени великим четвороугаоним гвозденим бачвама, као сандуци, и ту под чадорима искупљају се и одночивају многобројни поклонници, одакле их вапори на хиљаде крцају до у Цеду, а оданде иду сувијем у Меку и Медину. Тако их опет и враћају. Та се-

зона траје 4 мјесеца, а кад пема хаџија затворене су и агенције. У години 1880. прошло је мухамедански хаџија на „Табу“ 93.350, и то по следећој табlici извађеној из арапског журнила „Е. џ е в а и б а“, кога уређује С е л и м Ф а р с е, есендија, а прештампан на француски у „Phare d' Alexandrie“, те ако је истинит рачун селимов: то на свему земном шару има 175 милиона Мухамеданаца.

Хаџије у години 1880.

Поклонници мухамедански.	по мору.	по суву.	Колико исте народности има у држави?
Подајници султанови	8500	1000	22000000
Мисирци или Египћани	5000	1000	5000000
Марок, Алџир, Тунис	6000	—	18000000
Арани из Јемена-Оман	3000	—	2000000
Арани из Хадрамана (Азије)	3000	—	3000000
Вахабити	—	5000	4000000
Арани из Хеџаза	—	22000	2000000
Црици из Судана	2000	—	10000000
Црици из Занзибара	1000	—	1500000
Предгорје Добре надежде	150	—	(—?)
Персијанци	6000	2500	8000000
Индијани подајници инглески	15000	—	40000000
Малати подајници дански	12000	—	30000000
Кинези, Монголи	200	—	21000000
Лазии, Черкези подајници руски	?	—	5000000
Авганистани и Белуџистани	?	—	3000000
Свега	61850	31500	175000000

Код овог арапског села у Реиту, има прилично финикових стабала, као и једна врло добро уређена и зидом ограђена манастирска бањга, са разним воћкама, лозом и поврћем, коју залијева мазга, вадећи воду на чекрк.

На сјеверној пак страни, покрај онога другог села, пушкетом добар од мора, а под самим вијенцом приморске камене цустаре, у манастирском је посједу и оно мјесто, ње је некада Мојсеј нашао 70 родних финикових дрва, која се спомињу у светом писму. Има их ту сада и преко 10 хиљада, те сваке године од најбољег плода, шаљу Кедиву на дар по који товар. У тој бањти

има пет врела бљутаве воде, која натапа финике или хурме, али није за шића. Покрај истијех има и једно вруће суморно врело, те су још узгор зидане и одјели лијене некадашње бање, коју ће сад манастир да оправља. Уза те зидине стоји проста зграда и широка авлија, а у огради горња голема бањга, ње монаси суше хурме на суву финикову лишћу, а од лошијег плода пеку ракију. Коштице од истијех хурма служе им у мјесто дрва. Свака друга воћка и поврћа угине у тој бањти.

Реит или Цебел-Тур, знаменит је и по томе, што су варвари и незнабожци ту изсекли 19

монаха, 295. год. по Христу, а сувремено и на Синајској гори 21ог, те се укупно светкују 14. Јануара, под именом: **Скатињк 40 извешник, иже к Рептк.** Мало даље од тог мјеста, царица Јелена подигла је била манастир, који је у 11. вијеку разорен.

У Репту сам пробавио 4 дана, и врло пријатељски био угошћен, по особитој наредби владике Порфирија. Он ми је препоручио био да служим и благословим ту малу општинку, што би и учинио да сам се туда вратио. Кајем се што сам то пропустио на проласку, јер сам био у цркви на Митров-дан. Том приликом опазио сам на вечерњи један благочестиви обичај, који је доста сличан нашој „Слави“ или „Крсном имену“, и вриједно је да га споменем.

У тој малој општини бијаху тројица Димитрија. На вечерњи сваки од њих донесе на великом послужавнику по 2 просуре, 3 велика пшенична љеба добро уређена и печена; смотак воштаница, пшенице, уља и вина у боцама, листу са написаним именима и неколико грошића замотана у артију, па то све прекривено чистијем свиленијем рубцем. Сваки свој принос постави на мјесто, ће се свијеће дају. Просуре, поменике, свијеће и грошиће, послаше по својој дјечи у олтар служећем јеромонаху; а оне велике љебове црквешак порећа на прекривеном „трафуну“ на сред цркве, сложивши их у три реда један на други, али тако, да није недођу два заједно из једне куће. Пшеницу и бочице са уљем и вином такођер метнуше покрај љебова. Пошто се сврши литија и стихире прочиташе, Архимандрит ми донесе из олтара Епитрахил и Омофор, а служећи јеромонах и ђакон, са оном тројицом слављеника, принесоме ми пред трон то све ради благослова, уз обичну молитву: „Господи Исусе Хри-

сте Боже наш, благословиви цјат хљебов и цјат тисјашт наситиви и т. д. По благослову хљебова, ја пољубим онај најгорњи, — као у нас у Босни што се чини, — а слављеник, кога је онај љеб, пошто метаниса преда мном, узео из моје руке свој љеб, пољубивши најприје моју руку на онда љеб, а ја њега у чело. Тако и она друга два учинише, и за то доба пјевачи су пјевали: „Богати обништана“ и т. д. Она три љеба поније ће они својим кућама за фамилију, а оне остале издрибише на крупне комадиће, и ја сам их раздјелно монасима и чељадима, најприје мушкимма па женскадији. Жене им стоје гори одвојено за решетком, као обично на истоку, а загрнуте су неке дугачким бијелим авлијама, а неке црно-свиленим прекривачима до земље. Приступајући скромно са поклоном примаше деније у поретку. У опште су у цркви сви побожни и без разговора. Мушкарци су бријаних глава, те носе неки фесове а неки бијеле турбане и антерије, као и мухамеданци. Неки старци и у цркви стоје под канама или у малим бијелим каницама, екидајући их на великом входу, и још при неким молитвама; млађи мушкарци шишају косе. У кући су причекани, само би им чистоћа могла бити боља него што је. —

Ја сам већ за полазак на Синај. О. Архимандрит Григорије нареди, те се за мене оседла јака мазга, покривена „пули рисовином“, и узде наредене као да ће у сватове. О. Јосиф, мој Никола и онај пекушеник, насандашише се на две поврх пртљага, па и она два кафеза с пилићима турише опет на товарне утрешљке. Чуднијех манитова, рекнем сам у себи, куд ће с овом јадном живином да се мучи и зијева на овом огњу, крштећи и претурајући се једно преко другога, на сваком кораку две и замаху твара!

Поздравни говор*)

Благочестиви христјани и драга браћо!

Ви одавно чекате драга браћо мој долазак у вашу средину; ви одавно чекате моје служење у овом мјесту; ви одавно изгледате кад ће и Малај доживјети једном, да свјештеник у њему стално буде сједио; ви одавно очекујете кад ћу вас једном благословити као своје Богом чуване парохијане и вјерне синове православне цркве. Но слава и хвала Господу Богу, ваше жеље су се ето испуниле.

Мир вам и благодат од Господа нашег Исуса Христа, драга браћо моја!

Видивши вас готово све испуњене данас код овог светог чина освешћења воде, нећу зата-

јати, да је такође и моја душа желила и срце чезнуло, да се што прије у вашу средину преселим, и да вам преподам благослов свевишњег Творца неба и земље, и да пети примајући са њим такође примите у вашу срца нову силу побожности, мира и љубави христјанске.

Топлу жељу моје душе, која је вас обузимала од оног дана кад сам именован вашим свештеником, Бог је милостиво испунио, јер ето видим своје возљубљење парохијане и находим се у средини вашој. А љубав коју ми указасте при мом доласку у вану а сада моју варош, и сад и увијек испуњаваће душу и срце моје као са лијепог усменоном.

Поздрављам све вас од првог до најмањег, и старо и младо, и мушко и женско, сви мени мили и драги благочестиви парохијани моји, које

*) Држан 29. Аугуста 1886. г. кад сам дошао у Малај, приликом освешћења воде у једној банчи С. В.

чинећи, прво је што желим уписати на срцима свију вас: — „Љубите Бога испуњавајте Његове свете заповједи, чувајте своју свету православу вјеру и еписку народност, живите у миру, елози и узајамној љубави и подпомагању, и владајте се свагда онако, као што то приличи добрим и правим хришћанима.“

Чинећи данас свој с вама овакав поздрав молим вас браћо именов Господа нашег Исуса Христа и љубављу светог Духа, долазите увијек

као данас на све пригодне молитве и молитве се Богу самном заједно, да би нам молитва била угодна Богу и свецима, пак ћу ја увијек такове поздраве у будуће са радошћу чинити и поуке вам пастирске давати — макар и по банчама, док цркву ако Бог да не будемо имали, — а Бог мира, биће свагда са свима вама! Амин.

С. Бјелајац,
свештеник.

Конзисторијалне окружнице.

О к р у ж н и ц а

свему свештенству Дабро-босанске епархије.

Број 228/екс 1883.

Поводом тим, што су богиње, или оспиче, преотеле мах по Босни и Херцеговини, тако, да многи од те опасне болештине помиру, а многи опет остају наказни и ослепљени; наша отачаска земаљска влада побринула се издати наредбе, којима ће се те болештине препречити, и тако многи од смрти, од невоље и од штете сачувати се.

Наредбе те састоје се у том, да сваки домаћин, чим се догоди, да когод у његовој кући разболи се од богиња, одма то пријави мјестному главару или кнезу, а овај области; да у окужену кућу нико неулази, и да мртваца нико неспрати осим домаћа чељад; надаље да се мртац што прије укопа пошто је најпре обливен карболном киселином, и ако је могуће нека се шкриња (сандук мртвачки) извезе на колима до гробља; да у оне куће, гдје је болесник, нико неулази, јер

је болест приљепљива, и нека се дјеца каламе богиње.

Каламљење богиња заведено је по цијелом свјету, и са великом користи; то треба да буде и у Босни; јер ако на таквога и дођу богиње, неће барем од њих умријети.

Препоручујемо протопрезвитератима да свештенству што пре нареде, нека поуче свој народ, да све наредбе, што у оваким несрећним случајевима области издавају, подпуно врше; јер то се тиче њивовога здравља, њивове среће, и њивовога домаћега напретка, а то нам и света вјера налаже, да чувамо своје здравље, и свој живот.

Из конзисторијалне сједнице
У Сарајеву 13. Фебруара 1883.

АЕ. Митрополит Дабро-босански
Савва.

Број 521/екс 1885.

О к р у ж н и ц а

свему свештенству Дабро-босанске епархије.

По наредби високе земаљске владе од 4. Априла тек. број 8464 позива се цијело парохијално свештенство, да унапријед свакога мјесеца **први дан** има подносити котарском уреду не само исказ умрлих лица, као што је прошле године 25. Фебруара број 265. наређено било, него у исто доба и исказ рођене дјеце у његовој парохији; назначивши мјесто, број куће, час рођења, име и презиме дјетета, дан и година порођаја, име и презиме родитеља, вјера, спол, законито или незаконито. — Оно дакле, што се родило и умрло у мјесецу Априлу,

има се поднијети 1. Маја, а оно, што се роди у Мају, има се поднијети 1. Јуна и тако даље. Штампане исказе сваки свештеник нека набави од котарске области, па само нека надоцни празна мјеста.

Пазите да се ова наредба тачно и подпуно извршава.

Из конзисторијалне сједнице
У Сарајеву 12. Априла 1885.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански
Савва.

О к р у ж н и ц а

Свему свештенству Дабро-босанске епархије.

Са више страна стижу тужбе овој Конзисторији, да се неки свештеници опет усеђују вијенчавати лица из иноземства; и лица у самој Босни, но! туђим парохијама припадајућа, без дозволе надлежних пароха, којима иста лица припадају, које неби смјело бити.

Поводом овим забрањује се вама, и васцелом тамошњем свештенству протопрезвитерата вашег, да се ни један свештеник неби усеудно, лице какво из иноземства, па ни из саме Босне вијенчати, ако није из његове парохије, без дозволе надлежног пароха, у чију парохију то лице спада.

Парох, који дозволу, то јест извјестије издаје, да се лице његовој парохији припадајуће вијенчати може, јамчи:

1. Да за та лица у брак ступити желећа, никакве каноничке ни политичке препријекe не постоје.

2. Да су та лица трикратно у цркви оглашена, а

3. Да су безбрачна.

Ову ћете окружницу свештенству протопрезвитерата вашег циркулацно обнародовати имати, да се строго ове наредбе придржавати имаду, и да ће сваки онај свештеник строго кажњен бити, који у натов овој конзисторијалној наредби радио буде.

Из конзисторијалне сједнице
У Сарајеву 17. Марта 1888.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански
Ђорђе Николајевић.

Број 805/екс 1888.

О к р у ж н и ц а

Свима протопрезвитерима односно надзиратељима преко свему српско-православном свештенству Дабро-босанске епархије.

Висока земаљска влада благоизвољела је ову АЕ. М. Конзисторију дописом својим от ^{9/21} Јуна 1888. број 12749. обавјестити, те уједно јој и напутак издати:

На који се начин женидбене дозволе частницима и војницима подијелити могу, и која вам се наредба (ниже-сједећа у овом листу Источнику) у прилогу доставља, с тим даљи налогом: да сваком свештенику у подручном вам протопрезвитерату својим начином уручите по један примјерак, и настојите да се та одредба од слова до слова у циркуларне протоколе код тамошњих парохијалних уреда пренише и уведе, како би свештенство овај закон свагда пред очима имали, и непадали под одговорност са прекршајем закона због незнања; јер, „незнање закона никога неможе оправдати пред судом.“

У свези са овом одредбом високе земаљске владе стоје и окружнице конзисторијалне од 13.

Децембра 1882. број 1196. и 15. Децембра 1883. број 1689. и од 22. Октобра 1887. број 1609. којих се свештенство најстрожије придржавати има и никако благосиљање брака војеним особама не подјељивати, ако женидбене дозволе путем надлежних котарских области, парохијалним уредима не поднесу.

Сваки онај свештеник, који против одређеном овдје приложеном закону о женидбама војених особа огријешно се буде, и недозвољене бракове благослови, поднашће под тежку одговорност и врло неугодне посљедице.

Из конзисторијалне сједнице
У Сарајеву 7. Јула 1888.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански
Ђорђе Николејевић.

Наредба земаљске владе.

(Као прилог конзисторијалној окружници од 7. Јула 1888. број 805).

У активној служби стојећи частници и војници, затим они линијској службовној дужности подвржени момци, којим — аконрем на допуст стављени, — не припада никакво у привременом обранбеном закону за Босну и Херцеговину утемељено право очроста од презентне службе, немију се у смислу § 24 овога закона женити

без нарочитог дозвољења њихове надлежне војничке области.

Насупрот овој установи догодило се је нао гласом дописа ц. кр. зборнога заповједништва од 28. фебруара т. г. М. А. бр. 1311. тек у најновије доба више случајева, да су припадници бос.-херц. војске на допусту, који нијесу још до-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вршили прописане трогодишње линијске службе т. ј. који нијесу јоште премјештени у причуву (редифу), пропустили затражити у сврху женидбе нуждне им дозволе од војничке области или да су се оженили још прије ријешења њихових дотичних молба.

Услијед тога одредило је речено зборно заповједништво, да се сваки прекршитељ уставне § 24 обр. закона одма иза неовлаштене женидбе позове у активну службу код његове чете за читаво, законом установљено вријеме презентне службе и то без обзира на посљедице у моралном и у имунитвеном стању младожења.

Ова одредба издала се у ту сврху, да се на овај начин узмогне уздржати код младих војника — такођер за вријеме њихових допушеног одношаја — великим трудом узгојен војнички запит и покоравање пред законом.

Ваша Високопреосвештеност нека изволи из горе реченога разабрати, да босанско-херцеговачки — макар након довршења двогодишње линијске дужности на трајноме или временитом допусту налазећи се војници, којим на темељу закона право опроста од презентне службе не припада, на који у стању причуве још премјештени нијесу, — не смију се никако женити без дозвољења њихове надлежне војничке области, јер оженивши се без дозволе морају сами себи приписати неповољне посљедице изречене у обрабеном закону као и горе означеној одредби ц. кр. 15. зборног заповједништва.

Гласом 12. тачке окружнице ц. кр. државног ратног министарства од 11. Јулија 1887. През. бр. 3685. (Н. В. Бл. 12) имаде се истом окружницом проглашени проше врху женидба у ц. кр. војсци примјерним начином такођер за припаднике бос.-херц. војске упоробити.

Темељем овога прописа издају женитбене дозволе за момчад бос.-херц. пјешачких чета: заповједници односних чета (батаљона) — за возарску момчад (Train-Mannschaft) заповједник ц. кр. 15. возарске дивизије.

Молбе за подјелење женидбених дозвола имаду се подијети код надлежног котареког уреда (у Сарајеву код градеког поглаварства) гдје ће у сваком поједином случају извјестити и поучити молителца, на какав начин имаде у смислу прописа поступати, да постигне захтјевану дозволу, ако проти издању исте из војничких обзира или у опште запријека не имаде.

Овакове молбенице ријешаваће се код котарских уреда као и са стране војничких заповједништва што брже, јер у том правцу издате су сходне одредбе од ц. кр. 15. зборног заповједништва и од земаљске владе на подчињене области.

Стављајућ овиме установе и одредбе гледе вјенчања бос.-херц. војника на знање Вашег Високопреосвештенства части се земаљска влада накнадно к овостраном допису од 25. октобра 1887. бр. 42879 I усљед наредбе високога ц. и кр. заједничког министарства од 16. фебруара т. г. бр. 816/L. Б. X. замолити Ваше Високопреосвештенство, да изволите подчињено Вам свештенство сходно упутити како се исто пригодом вјенчања бос.-херц. војника имаде владати да се неповољне посљедице неовлаштених бракова у собственом интересу странака саема уклонити узмогне.

Сарајево 9./21. јуна 1888.

За поглавара земаљске владе,
административни управитељ:

Сауервалд с. р.

Број 890/еке 1888.

О к р у ж н и ц а

Пречасном свештенству и благодетивом српско-православном народу Дабро-босанске епархије.

Догађа се да међу свештеником и парохијанином чешће пута дође до преговора, због наплаћивања за ово или оно чинодјејство. Па да би се већ те несугласице отклониле, пужно је да зна свештеник, шта и колико има за што наплатити; а и парохијанин, колико има за што дати.

Зато се овјем објављује такса, умјерена, која није тешка за парохијане, нити обилата за свештенике; и која ће се употребљавати привремено, док се неодобри стална од високе земаљске владе.

Тако свештенику се плаћа:

1. За знамење односно крштење 40 новч.
2. За вјенчање (по стању) од 5 фор. до 8 фор.
3. За крену водичу односно прекаду 50 новч.
4. За водину кад је нарочито позват 50 новч.
5. За молитву од 40 новч. до 60 новч.

6. За јелеосвећење на сваког свештеника 1 фор.
7. За опијело велико (по стању) од 3 фор. до 5 фор.
9. За опијело мало од 1 фор. до 1 фор. и 50 новч.
9. За парастос 50 новч.
10. За спомен читуље 10 новч.

Што се пак бира тиче, било би најправедније, кад би свака мушка глава од 18 године, давала свештенику годишње по 15 до 20 ока жита, или мјесто тога по 1 форинту.

Ово се препоручује свештенству и народу ради споразумног равњања.

Из конзисторијалне ејединице

У Сарајеву 7. Јула 1888.

АЕ. и Митрополит Дабро-босански
Борђе Николајевић.

О дочеку архијереја у цркви.

1.) Ако неће служити.

Испред трећег звонења одлазе пијевци и свећеносци са свештеницима, који неће служити, пред стан владичин, и кад се он појави, почну пијевци појати тропар храма те цркве, у коју долази Архијереј; а ако је празник или светац, поју његов тропар, те појућ' иду у цркву, свећеносци а поред њих пијевци пред Архијерејом, а за њим свештеници и пратња од старијега до најмлађих отрагу. Како пијевци започну тропар, започне се звонити у сва звона, и звони се док год Архијереј не уђе у цркву. Кад се Архијереј помоли Богу на средини цркве, те почне благосиљати народ, поје се „Ис поза.“ Свештеници који служе, не излазе из олтара. Истим се редом прати Архијереј натраг у конак, и звоно звони док пијевци не престану појати. —

2.) Ако ће служити.

Испред трећег звонења одлазе пијевци и свећеносци итд. као што је горе речено, у стан владичин. Кад се Архијереј укаже, обуку га свештеници у плашт (скут-мантију) владичански, те отпочев тропар празника, односно храма, горе-назначеним редом уз звонење допрате га к цркви. На вратима црквеним дочекају га служећи ђакони и свештеници, ђакони са кадионицама димењем се, и кадећи га поздраве га са „Благословен грјади —.“ Сад отпочну пијевци на прагу црквеном достојно, односно прмос тога дана појати, а сви служећи иду пред њим (ђакони на-

пријед, на свештеници од млађих на старије почину два и два), а тако и за њим по два, од старијих на млађе, који нису у одежама. Допративши га пред царске двери, служећи улазе у олтар, да донесу владичанске украсе, а ђакони приклонивши главе уз Архијереја читају с њиме молитве, те кад Архијереј цијелива пријестолне иконе, каде иете. Затим очитавши јонг једну молитву, окрене се Архијереј те благосиља народ (ил и са анвона — „кола“), а пијевци прекинувши достојно, односно прмос, поју „Тон деспотин.“ По свршетку тога узвикне ђакон: „Свјашченици изидите.“ Сад отпочну пијевци велики „Слава-Цар небесни“ појати, а служећи свештеници излазе из олтара на мала врата к Архијереју по два од старијих до најмлађих. Најстарији носи на црквеном сасуду круну, а слједећи сасуд за панагије и напсени крст, и можда за друге одликовне знаке. Два свештеника облаче Архијереја. Међутим га ђакони испред двери каде при облачењу уз сваки поједини комад на глас изговарајући дотични стих. Кад се Архијереј потпуно обукао, већ и круну на главу метнуо, ђакони предавши кадионице (послужитељу црквеном) а узевши са св. трапезе трисвјећњак и дво-свјећњак, (ако је само један ђакон узме оба он сам) полазећ' из олтара к Архијереју, говори старији: „Тако да просвјетитеја“ итд. а пијевци запоју „Тон деспотин.“

Г. Б.

свештеник.

Школске вијести.

У школкој 1887/8 години свршили су српско-православни богословски завод у Рељеву 10 шгомаца, и добили су поред семестралне и апсолуторну свједоџбу, и то са оцјеном врло добар: Јован Врањеш, Јован Новаковић, Драго-

мир Остојић, Теодосије Поповић и Ђорђе Стајић; са оцјеном по хвалан: Владимир Гвозденовић, Ђорђе Перовић и Коста Поповић; а са оцјеном добар: Михаило Миловановић и Панто Соколовић.

Књижевне вијести.

„Српско-православно пјеније“, по карловачком старом начину у ноте за један глас написали Гаврило Бољарић, свештеник и вјероучитељ на вел. гимназији и Никола Тајшановић учитељ у Сарајеву. Свеска III. Цијена 1 фор.

„Бој на Косову“ или Милан Топлица и Зорајида. Написао Јован С. Поповић. 177. свеска народне библиотеке у Панчеву. Цијена 16 новч.

„Потемкин на Дунаву“. Година 1790. Историјска приповјетка Г. П. Даниловскога. Превод с рускога. 178. свеска народне библиотеке у

Панчеву. Цијена 16 новч. У овој свесци налази се и приповјетка Николе В. Гогоља звана „Вије“. Превод с рускога.

„Благовјест“. Црквени лист. Излази два пута у мјесецу. Цијена 5 рубаља на годину. Уредник Гр. Кулжински, Петроград (Русија), невелики проспект д. бр. 138, кв. број 34.

„Руски Паломник“. Црквени идустровани лист. Излази недељно. Цијена 8 рубаља на годину. Уредник А. И. Поповицки, Петроград (Русија), владимирски проспект д. број 14. кв. број 8.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

„Народне пјесме Мухамедоваца у Босни и Херцеговини“. Сабрао Коста Херман савјетник земаљске владе за Босну и Херцеговину. Књига прва. Сарајево, земаљска штампарија 1888. год. Цијена 1 фор. а може се добити у овдашњој епископској књижари Јакова Тривковића.

У овој књизи са 624 стране, која је штампана латинским словима, има 39 јуначких нар. пјесама са 12 додатака појединим пјесмама. У додатку описане су оне личности, које пјесмама напомиње, као и неки обичаји. На крају књиге

истумачене су турске, арапске и персијске ријечи, које се у пјесмама налазе. Приступ је на челу књиге, и занимљив је.

Приказујући поштованим читаоцима ову лијепу прву књигу пјесама, у којима се огледа живот, обичаји и тежње наше браће босанско-херцеговачких мухамедоваца, неможе се пропустити, а да се не изјави: да би требало, да ова књига што скорије угледа свијета и у ћирилично-српском руву и слову; јер би сваки Србин са задовољством ове пјесме читао и радо би их набавио.

Разно.

„Архијерејски дар“. Његово Високопреосвештенство А. Е. и Митрополит Дабро-босански г. Ђорђе Николајевић, благоизволео је даровати 50 фор. у име набавке звона за православну сиромашну црквицу у парохији Ведовици, а у мјесту Чајавици у протопрезвитерату дубичком.

„Црквени гласник“, који излази у Љесковцу у Србији, у 9. броју од о. г. донио је ову билешку: „Г. Мнистар просвјете и црквених дјела писао је г. Митрополиту писмо, да се на првом састанку архијерејског сабора израде:

1.) правила свештеничке дужности и понашања у цркви и ван ње; 2.) Закон о казниковању свештеника за сагрјешења и кривице, које би они учинили у свештеничким дужностима.

Оба правилника имају се израдити једино и тачно по правилима светих Апостола, Василијских и Помјесних сабора и светих Отаца, која су примљена православном црквом, — с обзиром на нарочите прилике српске цркве, у колико према самим канонима, архијерејски сабор може од тога рачуна водити“.

Гласник.

Стево Давидовић, свештеник и надзиратељ грађанског протопрезвитерата, произведен за протопрезвитера на дан 10. Јула ове године у Сарајеву.

Коста Ловрић, богослов рељевске богословије и учитељ епископско-православне гламочке школе произведен за ђакона 10. Јула о. г. а за свештеника 15. истог у Сарајеву, и одређен је за па-

роха на парохију Стекеровце и Поповиће у гламочком протопрезвитерату.

Јевто Косорић, свештеник и парох парохије Соколовић, након петомјесечног-тешког боловања преселио се је у вечност дне 6. Јула о. г. а сахрањен је 7. истог код цркве на Сокоцу. Покојник је рођен 1830. године 17. Јануара, а рукоположен је за свештеника 12. Јануара 1859. године од митрополита Игњатија.

Стечај.

Почетком идуће школе године 20. августа (1. септембра) попуниће се на епископско-православној богословији у Рељеву 10 питомачких мјеста и то 8 за млађе из архидијецезе сарајевске и 2 из дијецезе зворничко-тузланске.

Евентуално попуниће се такђер једно питомачко мјесто из епархије Мостарске.

Молбеницама мораће бити приложене вјеродостојне свједоче о овом:

1. Да је молитељ син ових покрајина, да је епископско-православне вјере, да је навршио 15. годину живота (крени лист);

2. да је добрим усјехом свршио барем основну школу (школека свједочеба);

Они младџи, који би могли свједочебом доказати, да су неколико разреда гимназијалне или учитељске или бар трговачке школе са добрим усјехом свршили, добиће у избору првенство;

3. да је нежењен и да му је владање до сад непорочно било (свједочеба надлежне политичке области);

4. да је умно и тјелесно потпуно здрав (лекарска свједочеба).

Тако обложене молбенице ваља преко духовне власти дотичне епархије подијети земаљској влади најкасније до 1.—13. августа ове године.

Изабрани кандидати подвргнуће се прије него што буду коначно примљени као питомци:

1. пријамном испиту из читања и писања са ћирилицом, из катехизиса и библијске повјести;

2. поновном лекарском прегледавању.

Сарајево 23. јуна (11. јула) 1888.

Мјесто поглавике земаљске владе, владин савјетник:

ХЕРМАН.